

Sygn. akt IV CZ 7/21

POSTANOWIENIE

Dnia 13 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Monika Koba

SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie z powództwa (...) Bank Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko A. R. i M. R.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 13 maja 2021 r.,

zażalenia pozwanych

na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 23 września 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i pozostawia rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu
kończącym postępowanie.**

UZASADNIENIE

Powód (...) Bank Spółka Akcyjna w W. wniósł o zasądzenie od pozwanych M. R. i A.R. na zasadzie *in solidum*: kwoty 537.564,30 zł z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 21 marca 2018 r. do dnia zapłaty, kwoty 1.353,82 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, kwoty 70.076,26 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w wysokości: 3,22 %

od dnia 1 grudnia 2016 r. do dnia 18 kwietnia 2017 r. oraz 14 % od dnia 19 kwietnia 2017 r. do dnia 20 marca 2018 r. wraz z kosztami procesu.

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 31 stycznia 2019 r. oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Apelacyjny w (...), na skutek apelacji powoda, wyrokiem z dnia 23 września 2020 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu wskazał, że Sąd Okręgowy zawężając przedmiot swojej oceny wyłącznie do określoności świadczeń stron, nie rozpoznał istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c., przyjmując wadliwie, że zawarta przez strony umowa jest nieważna wobec niesprecyzowania jej podstawowych elementów. Sąd Apelacyjny podkreślił, że przedmiotem oceny Sądu pierwszej instancji nie były w ogóle zarzuty pozwanych dotyczące abuzywności postanowień umowy kredytu, a pozostałe zgłoszone w odpowiedzi na pozew, zostały ocenione lakonicznie. Z tych przyczyn na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił w całości wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

W zażaleniu na to orzeczenie powód wniósł o jego uchylenie. Zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. przez uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, mimo że Sąd pierwszej instancji rozpoznał sprawę co do istoty, uznając że najdalej idący zarzut pozwanego czyni ocenę pozostałych zarzutów zbyteczną. Odmienna wykładnia przepisów prawa dokonana przez Sąd drugiej instancji nie wywołuje potrzeby uzupełnienia postępowania dowodowego, a jedynie dokonania prawidłowej interpretacji treści umowy.

Skarżący zarzucił również naruszenie art. 385 k.p.c. w związku z art. 386 § 1 k.p.c. przez ich niezastosowanie i uchylenie się od merytorycznego rozpoznania sprawy i orzeczenia co do istoty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu apelacyjnym sąd drugiej instancji, kontynuując postępowanie przed sądem pierwszej instancji, rozpoznaje sprawę na nowo w sposób - w zasadzie - nieograniczony (art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c.). W rezultacie, w razie uwzględnienia apelacji - z reguły - zmienia zaskarżony wyrok i orzeka co do istoty sprawy (art. 386 § 1 k.p.c.). Uchylenie zaskarżonego wyroku połączone z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Kontroli prawidłowości orzeczenia wydanych na tych podstawach służy zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c.

Ocenie Sądu Najwyższego rozpoznającego ten środek odwoławczy podlega wyłącznie trafność zakwalifikowania określonych przypadków jako przesłanek uzasadniających wydanie orzeczenia kasatoryjnego; poza zakresem badania pozostają natomiast kwestie prawidłowości czynności procesowych poprzedzających wydanie zaskarżonego rozstrzygnięcia oraz trafności wykładni zastosowanego prawa materialnego (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 kwietnia 2014 r., II CZ 117/13, z dnia 26 marca 2014 r., V CZ 15/14 i z dnia 7 marca 2014 r., IV CZ 131/13 - niepubl.).

Badania, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, przeprowadza się dokonując analizy żądań pozwu oraz przepisów prawa materialnego, stanowiących podstawę rozstrzygnięcia. Przez "nierozpoznanie istoty sprawy" w znaczeniu przyjętym w art. 386 § 4 k.p.c. należy bowiem rozumieć nierozstrzygnięcie o żądaniu stron, czyli niezafatwienie przedmiotu sporu. Sytuacja taka zachodzi wtedy, gdy sąd pierwszej instancji w ogóle nie zbadał podstawy merytorycznej dochodzonego roszczenia; nie chodzi tu natomiast o niedokładności postępowania, polegające na tym, że sąd pierwszej instancji nie wziął pod rozwagę wszystkich dowodów, które mogły służyć do należytego rozpoznania sprawy lub nie rozważył wszystkich okoliczności, (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 21 marca 2018 r., V CZ 13/18, niepubl. z dnia 27 kwietnia 2018 r., IV CZ 22/18, niepubl.).

U podstaw zaskarżonego wyroku legło stwierdzenie, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, gdyż zawęził przedmiot swojej oceny wyłącznie do określoności świadczeń stron, nie rozpoznał zarzutów pozwanych dotyczących abuzywności

postanowień umowy kredytu, wadliwie przyjmując, że zawarta przez strony umowa jest nieważna wobec niesprecyzowania jej podstawowych elementów.

Trafnie zarzucił skarżący, że wskazane okoliczności nie mogą być poczytywane za nierozpoznanie istoty sprawy.

Z uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego jasno wynika, że Sąd ten oddalając powództwo oparł się na założeniu, że umowa kredytu hipotecznego zawarta pomiędzy poprzednikiem prawnym powoda a A.R. jest nieważna w związku z wadliwym sformułowaniem przedmiotowo istotnych elementów treści czynności prawnej. Wobec tego przedmiotem rozważań Sądu nie pozostawały klauzule uznawane przez stronę pozwaną jako abuzywne.

Takie rozstrzygnięcie nie może być jednak kwalifikowane jako nierozpoznanie istoty sprawy. Dokonanie oceny postanowień umowy kredytu w aspekcie ewentualnej ich abuzywności mogło zostać uczynione w postępowaniu apelacyjnym. W niniejszej sprawie nie zachodzi również potrzeba przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Należy zauważyć, że Sąd pierwszej instancji dokonał oceny żądań powoda po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, tj. dowodów z dokumentów i zeznań stron. Wypada przypomnieć, że nawet potrzeba znacznego uzupełnienia postępowego dowodowego nie stanowi podstawy do wydania orzeczenia kasatoryjnego; może nią być - jak wynika jednoznacznie z obecnego brzmienia art. 386 § 4 k.p.c. - tylko konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2016 r., II CZ 1/16, nie publ. i z dnia 21 marca 2018 r., V CZ 9/18, niepubl.)

Mając na uwadze powyższe, należało podzielić zarzut skarżącego, że w okolicznościach niniejszej sprawy nie było podstaw do zastosowania art. 386 § 4 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

ke